

Stockholms
stad

Miljö- och klimathandlingsplan 2030

Hägersten-Älvsjö
stadsdelsnämnd

Miljö- och klimathandlingsplan 2030

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Antagen 2024-12-19

Innehåll

Miljö- och klimathandlingsplan 2030	1
Inledning.....	2
Mål 1. En rättvis och inkluderande omställning	5
Mål 2. Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck.....	7
Mål 3. Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem	10
Mål 4. Ett klimatanpassat Stockholm.....	12
Mål 5. Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm	13
Mål 6. Ett giftfritt Stockholm	16
Mål 7. Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö	18
Övergripande aktiviteter	19

Inledning

Vi befinner oss i en djup och allvarlig miljö- och klimatkris. Alla delar av samhället behöver därför vara med på en transformativ resa: den gröna omställningen. Miljö- och klimatkrisen ska stoppas, dess effekter vi redan ser ska hanteras, och nya sätt att leva våra liv ska växa fram.

Stockholm har alltid varit en föränderlig stad i framkant, och redan 1976 togs Stockholms stads första miljöprogram fram. Idag, 48 år senare, har stadens elfte miljöprogram just antagits - och det är vassare än någonsin.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd är en av Stockholms stads största organisationer, och på oss vilar ett stort ansvar att vara med och leda omställningen. Miljö- och klimatfrågorna är integrerade i alla våra verksamheters kärnuppdrag och ska utgöra en självklar del i alla medarbetares arbetsvardag. Tillsammans med andra offentliga organisationer, civilsamhälle och näringsliv ska vi genomföra en inkluderande och rättvis omställning för att nå målen i Miljöprogram 2030. I handen eller på skärmen framför dig har du planen för hur detta ska gå till.

Den gröna omställningen äger rum hos oss.

Sara Grolander, ordförande Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Upplägg

Framtagande

Hägersten-Älvsjös lokala miljö- och klimathandlingsplan (MKHP) har tagits fram genom en deltagande process under hösten 2024. Representanter från olika avdelningar och enheter har, under ledning av förvaltningens miljösamordnare, haft workshops om målen i stadens Miljöprogram 2030. De förslag på aktiviteter som framkommit under workshoparna, tillsammans med åtgärder i Miljöprogram 2030 och tillhörande handlingsplaner, utgör innehållet i MKHP.

Innehåll

MKHP utgår ifrån de 7 mål som finns i Miljöprogram 2030. Under varje målrubrik finns en framtidsvision av hur organisationen fungerar och ser ut när målet är nått. Därefter följer en lista med åtgärder och aktiviteter som behöver genomföras för att nå målet.

Sju mål för en hållbar stad

1. En rättvis och inkluderande omställning.

3. Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem.

5. Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm.

7. Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö.

2. Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck.

4. Ett klimatanpassat Stockholm.

6. Ett giftfritt Stockholm.

18 delmål.

Handlingsplaner

Genomförande

Handlingsplanen implementeras i nämndens verksamheter genom att integreras i ordinarie lednings- och styrningssystem. Detta innebär att handlingsplanens åtgärder/aktiviteter infogas i nämndens verksamhetsplan och att delar av detta läggs på relevanta enheters verksamhetsplaner. Det övergripande genomförandet av planen samordnas av förvaltningens miljösamordnare, men ansvaret för respektive åtgärd ligger på den/de avdelningar som identifieras i handlingsplanen.

Uppföljning

Uppföljning av åtgärderna sker inom ordinarie lednings- och styrningssystem, i samband med verksamhetsberättelse och i vissa fall tertialrapport 2. Enheternas uppföljning fångas upp och sammanfattas av miljösamordnare i nämndens verksamhetsberättelse.

En uppföljning som spänner över flera år sker halvvägs in i programperioden, det vill säga under 2027.

Revidering

Den lokala miljö- och klimathandlingsplanen ska aktualitetsprövas årligen, i samband med verksamhetsplaneringen för nästkommande år. Prövningen syftar till att avgöra huruvida handlingsplanen behöver revideras eller ej utifrån rådande omständigheter. Aktualitetsprövningen görs av miljösamordnare. Om aktualitetsprövningen visar ett behov av revidering – ska den reviderade versionen biläggas verksamhetsplanen för nästkommande år, och om den inte behöver revideras ska detta framgå i verksamhetsplanen.

Mål 1. En rättvis och inkluderande omställning

År 2030 är nämndens arbete utformat så att det stärker en rättvis omställning. Omställningsarbetet bidrar till jämlikhet, jämställdhet och social sammanhållning bland brukare och invånare. De grupper som drabbas hårdast av miljöproblem och klimatförändringarnas konsekvenser, varav flera utgör stora brukargrupper inom nämndens ansvarsområde, skyddas på ändamålsenligt sätt. Invånare i Hägersten-Älvsjö är delaktiga i omställningen och nämnden har investerat i civilsamhällets förmåga och förutsättningar att ställa om.

Åtgärd/aktivitet	Ansvarig avdelning	År
Socioekonomiska aspekter ska vägas in i prioriteringar av investeringar i stadsmiljön.	SoS, Ek	Alla
Ta fram arbetssätt för det utåtriktade miljö- och klimatarbetet utifrån metoden tjänstedesign.	SoS	2026
Anordna öppna evenemang/föreläsningar/träffar med miljö- och klimatteman.	SoS	Alla
Systematisera kommunikationen om förskolans hållbarhetsarbete med vårdnadshavare.	Fö, Hr	Alla
Verka för att SVOA ska etablera en återbrukscentral i stadsdelsområdet. Se även mål 5.	SoS	Alla
Uppdatera riktlinjerna för föreningsstöd med miljö- och klimatperspektiv.	Ek, SoS	2026
Sätt upp lärorika skyltar för barn i Älvsjöskogen.	SoS	2026
Utreda former för ett klimat- och miljöråd.	SoS	2026
Utveckla den utåtriktade kommunikationen kring nämndens miljö- och klimatrelaterade arbete.	Hr, SoS	Alla

Samverka med civilsamhället och näringslivet kring initiativ som främjar en snabbare omställning.	SoS	Alla
Genomföra kommunikationsinsatser om införande av källsortering i större parker och på torg.	Hr, SoS	2025
Samverka med andra aktörer kring mobilitetstjänster för civilsamhället.	SoS	Alla
Utveckla möjligheterna för civilsamhället att dela, byta och låna av varandra.	SoS, Fö, IoF	Alla
Ett fritidsbibliotek ska etableras. Även under mål 5.	IoF, SoS	2025

Mål 2. Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck

År 2030 är Hägersten-Älvsjö en fossilfri organisation. Nämnden har aktivt bidragit till att Stockholm är klimatpositivt genom kraftigt minskade utsläpp från energianvändning, transporter och konsumtion - samt genom ökad koldioxidlagring i växtplanteringar och naturmark. Samtliga vitvaror och belysning i av nämnden hyrda lokaler håller god energieffektiv standard och medarbetare tillämpar energismarta arbetsrutiner. Nämndens fordonsflotta och maskinpark är fossilfri, och en stor del av resor och transporter sker kollektivt, till fots eller cykel. Samtliga upphandlingar och inköp tar hänsyn till miljö- och klimatrelaterade aspekter, och utsläppen från nämndens konsumtion har minskat kraftigt. Måltiderna i nämndens verksamheter är näringsriktiga och till en majoritet växtbaserade. Valfungerande system för källsortering finns på plats för samtliga verksamheter och all plast återvinns istället för att gå till förbränning.

Åtgärd/aktivitet	Ansvarig avdelning	År
Säkerställ att samtliga lokala upphandlingar har kriterier om fossilfrihet.	Ek	2025-2026
Utveckla förvaltningens arbetsplatser utifrån konceptet cykelvänlig arbetsplats.	SoS	2026-2027
All befintlig kökspersonal går utbildningen i energieffektiva storkök.	Fö, Funk, ÄO	2025-2026
Utbildningen i energieffektiva storkök läggs till i introduktionen för kökspersonal.	Fö, Funk, ÄO	2026
Erbjud invånare rådgivning gällande	SoS	2026

hushållets energianvändning.		
Säkerställ att nämndens arbetsmaskiner drivs med förnybara drivmedel och att handhållna maskiner är eldrivna.	SoS	2025
Säkerställ att nämndens fordonsflotta är fossilfri.	SoS	2028
Kartlägg nämndens samlade utsläpp av växthusgaser.	SoS, Ek, mha MF	2026
Ha med minst en aktivitet/indikator om att minska inköpsrelaterade utsläpp från specifik inköpskategori i varje verksamhetsplan.	SoS	Alla
Implementera stadens nya matstrategi i syfte att minska klimatpåverkan från livsmedel och måltider.	Fö, ÄO, Funk, SoS	2026
Säkerställ att samtliga verksamheter som serverar mat mäter sitt matsvinn minst 1 gång/år.	Fö, ÄO, Funk, SoS	Alla
Implementera stadens nya rese- och mötespolicy.	SoS	2025
Ta fram en kokbok som följer stadens nya matstrategi, och utifrån livsmedel som finns att köpa i upphandlade avtal.	Fö, Funk, ÄO	2026
Livsmedel och måltider som köps in till förvaltningen vid konferenser, planeringsdagar,	Alla	2025-2027

seminarier, möten, frukostar etc ska vara vegetarisk.		
Utred möjligheter att effektivisera och samordna godstransporter som nämnden nyttjar.	SoS	2027
Livsmedel och måltider som köps in till förvaltningen vid konferenser, planeringsdagar, seminarier, möten, frukostar, etc ska till övervägande majoritet vara växtbaserade.	Alla	2028-
Stärk det interna lärandet kring att förebygga matsvinn genom erfarenhetsutbyte och studiebesök.	SoS, Funk, Fö, ÄO	2025
Utveckla kommunikationen med vårdnadshavare ang vikten av frånvaroanmälan för att minska matsvinnet.	Fö	2025

Mål 3. Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem

År 2030 har djur och växter som lever naturligt i stadsdelsområdet goda förutsättningar att finnas kvar i livskraftiga populationer. Stadsdelsnämnden har genomfört åtgärderna som ligger inom ramen för dess rådighet i Stadsdelsvist åtgärdsförslag för biologisk mångfald (SÅF). Strategier för biologisk mångfald är integrerade i all form av park- och naturmarksskötsel samt stadsplanering. Stadsdelsnämnden arbetar aktivt för att skydda och stärka stråk och livsmiljöer och den blågröna infrastrukturen har utvecklats.

Samtliga verksamheter som köper in livsmedel och måltider har goda kunskaper och rutiner kring inköp av ekologisk och närodlad mat, och andelen ekologiskt uppgår till 70 %. Den höga andelen ekologiska inköp stärker den biologiska mångfalden i omvärlden. Verksamheter och invånare är delaktiga i arbetet med att stärka den biologiska mångfalden.

Åtgärd/aktivitet	Ansvar	År
Genomför åtgärder som anges i SÅF.	SoS	Alla
Säkerställ att alla medarbetare inom parkdrift har kompetens kring biologisk mångfald.	SoS	Alla
Etablera ett forum på temat biologisk mångfald för pedagoger inom förskolan.	Fö	2025
Ta fram metoder för parklekarna att stärka den biologiska mångfalden i verksamheten.	IoF, SoS	2025
Ta fram metoder för dagliga verksamheter i arbetet med att stärka den biologiska mångfalden.	Funk, SoS	2025
Stadsdelsnämnden är en aktiv part i att utveckla mångfunktionella lösningar för	SoS	Alla

biologisk mångfald och klimatanpassningar – även kallade naturbaserade lösningar, exempelvis skyfallsparker.		
Utveckla arbetet med att förebygga invasiva arters utbredning, exempelvis genom att eliminera snöbärsbuskar.	SoS	Alla
Stödja lokala initiativ som syftar till att främja den biologiska mångfalden - exempelvis odling.	SoS	Alla
Vid val av växtlighet inom parkdriften tas hänsyn till växter som gynnar den biologiska mångfalden.	SoS	Alla

Mål 4. Ett klimatanpassat Stockholm

År 2030 har stadsdelsnämnden ett väletablerat och systematiskt arbete för att stadsmiljön och samtliga verksamheter ska vara anpassade till de oundvikliga konsekvenser som följer av klimatförändringarna. De största riskerna som hanteras är skyfall och värme, och grupper som är extra känsliga för dessa risker prioriteras. Krontäckningsgraden har ökat jämfört med 2024. De av nämnden hyrda lokalerna är klimatanpassade, och vid planerade inhyrningar tas klimatanpassningsaspekter alltid i beaktande. Klimatanpassningsarbetet är välintegrerat i nämndens övergripande beredskapsarbete.

Åtgärd/aktivitet	Ansvar	År
Inrätta en förvaltningsövergripande arbetsgrupp för nämndens arbete med klimatanpassningar, med fokus på särskilt utsatta grupper och samhällsviktiga verksamheter.	SoS	2025
Kartlägg vilka lokaler som är i störst behov av åtgärder för att klara skyfall, höga vattenflöden och värmeböljor.	SoS /arbetsgruppen	2025
Ta fram en prioriteringslista över åtgärder kopplade till skyfall, höga vattenflöden, värmeböljor och värmeöar på park- och naturmark.	SoS /arbetsgruppen	2026
Utveckla rutiner för samverkan med stadens skyfallsfunktion samt strateg för värmeböljor.	SoS /arbetsgruppen	2025- 2026
Ta med klimatanpassningsaspekter i remissvar på detaljplaner.	SoS	2025
Vid val av växtlighet inom parkdriften görs val som stärker resiliensen mot klimatförändringar.	SoS	Alla

Mål 5. Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm

År 2030 har stadsdelsnämnden tagit stora kliv i omställningen från en linjär till cirkulär ekonomi. Nämndens konsumtion har minskat och det som konsumeras är av hållbar karaktär. Onödiga engångsartiklar och plastartiklar har fasats ut. Andelen avfall som återvinns har ökat markant, och mängden restavfall minskat. Nämnden har också bidragit till att invånare i stadsdelsområdet konsumerar klimatsmart, samt tar hand om sitt avfall på bästa möjliga sätt. Att återbruka, laga och reparera, hyra eller låna – är självklara beteenden hos såväl nämndens verksamheter som invånare.

Åtgärd/aktivitet	Ansvar	År
Upprätta former och rutiner för hur verksamheter ska kunna låna av varandra i större utsträckning.	Fö, Funk, ÄO, SoS, IoF	Alla
Verka för att SVOA ska etablera en återbrukscentral i stadsdelsområdet.	SoS	Alla
Upprätta former och rutiner för hur mer ska lagas och repareras i verksamheterna istället för att köpa nytt.	Fö, Funk, ÄO, SoS, IoF	Alla
Vård- och omsorgsboenden samt servicehus ska ta fram en handlingsplan utifrån Vägledning Hållbara VoB.	ÄO	2025
Systematisera arbetet med att minska inköp av plastartiklar, utifrån stadens modell för plastbeting.	SoS, Ek, Fö, ÄO, Funk, IoF	2026
Säkerställ bästa möjliga avfallshantering i samtliga verksamhetslokaler genom användarbaserad inventering.	SoS, Fö, ÄO, Funk, IoF	2025-2026

Säkerställ chefers och inköpsansvarigas kännedom om Stocket som förstahandsalternativ vid inköp av möbler och inventarier.	Ek, Hr	2025
Ett fritidsbibliotek ska etableras.	IoF, SoS	2025
Samverka med andra aktörer kring delningstjänster för stadsdelsområdets invånare.	IoF, SoS	Alla
Minska onödig användning av soppåsar i verksamhetslokaler och inom parkdrift.	SoS, Fö, ÄO, Funk, IoF	2025-2026
Ta bort papperskorgar på kontorsrummen i förvaltningshuset, för bättre källsortering samt minskad konsumtion av plastpåsar.	SoS	2025
Etablera sopkärl för källsortering i större parker och torg.	SoS	2025-2026
Relevanta enheters medarbetare genomgår e-utbildningen Hållbara kontor.	Alla	2026
Verka för ändringar i leasingavtal av elektronik, som möjliggör bättre cirkulära flöden, bättre reparationsmöjligheter och längre användningsperioder.	Ek, SoS	Alla
Se över möjligheterna att laga trasiga mobilskärmar i egen regi.	Funk	2025
Genomföra ett pilotprojekt med återbrukat material i en lekplatsupprustning.	SoS	2027
Fasa ut tvättlappar i skumplast.	ÄO, Funk, Fö	2025-2026

Inrätta en miljöfond för att underlätta för återbruk för verksamheterna.	SoS, Fö	2025
Säkerställ att inköp till beredskapslager i största möjliga mån är hållbara utifrån klimat- och miljöaspekter.	SoS, ÄO, Fö, Funk	2025

Mål 6. Ett giftfritt Stockholm

År 2030 har stadsdelsnämndens verksamheter minskat sin användning av skadliga ämnen och särskilt farliga ämnen har fasats ut. Eventuella kvarvarande skadliga ämnen hanteras på ett säkert sätt. Produkter som används för hygien och rengöring i nämndens lokaler är miljömärkta och parfymfria. Platsgjutet gummi på parkmark och förskolegårdar har börjat fasas ut, och normen vid anläggning av nya ytor är miljövänliga, biologiskt nedbrytbara material. Barn, unga och kvinnor i fertil ålder utgör både riskgrupper för exponering av gifter och stora grupper av medarbetare och brukare i nämndens verksamheter – vilket föranlett att riskerna för dessa grupper är välkända och avvärs systematiskt.

Åtgärd/aktivitet	Ansvar	År
Rutinbeskrivningen för arbetet med kemikaliehantering samt utfasning av särskilt skadliga kemikalier uppdateras och implementeras.	SoS, Fö, ÄO, Funk, IoF	2025
Säkerställ att stadens kemikalieplan följs inom parkdriften i samband med övergång till egen regi.	SoS	2025
Inventering av inventarier som kan innehålla gifter i samtliga verksamhetslokaler.	SoS	2026
Fasa ut köks- och serveringsutrustning innehållande PFAS och bisfenoler.	Fö, ÄO, Funk	2025-2026
Utvärdering av arbetet med Kemikaliesmart förskola görs i syfte att ta fram träffande strategier framåt.	Fö, SoS	2026
Inventera anläggningsmaterial och lekutrustning på förskolegårdar, lekplatser på parkmark samt parklekar, och	Fö, IoF, SoS	2026-2027

agera utifrån punkt 7.4 i Kemikalieplanen.		
Bidra till informations spridning i staden gällande risker med kemikalier och mikroplaster, med särskilt fokus på barn, unga och kvinnor i fertil ålder.	Hr, SoS, Fö, IoF	Alla

Mål 7. Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö

År 2030 är luften och ljudmiljön bättre i hela stadsdelsområdet. Stadsdelsnämnden har bidragit till att nå målet genom att fasa ut fordon och arbetsmaskiner som orsakar buller, till eldrivna, tystare. Bullerreducerande åtgärder integreras i relevanta projekt genom bland annat tillförsel av grönska. Gång- cykel- och kollektivtrafik främjas genomgående i såväl stadsmiljöprojekt som i nämndens egna resor och transporter. Likaså följs stadens framkomlighetsstrategi, bland annat genom att tillgodose en välfungerande snöröjning och halkbekämpning. Nämnden har bidragit till att skapa incitament för invånare att välja bort bilen.

Åtgärd/aktivitet	Ansvar	År
Samverka med andra aktörer kring mobilitetstjänster för stadsdelsområdets invånare.	SoS	Alla
Lövblåsning sker endast med eldrivna blåsar från och med övergång till egen regi.	SoS	2025

Övergripande aktiviteter

Åtgärd/aktivitet	Ansvar	År
En analys av miljö- och klimatkonsekvenser ska inkluderas i alla relevanta nämndbeslut.	SoS	2026-2030
Alla chefer ska gå e-utbildningen om Miljöprogram 2030.	Alla	2025